

**A Régiók Európai Bizottsága véleménye – A következő lépések Európa fenntartható jövőjéért –
Európai fellépés a fenntarthatóságért**

(2017/C 342/03)

Előadó: Franco Iacop (PES/IT), Friuli-Venezia Giulia autonóm régió regionális közgyűlésének elnöke

Referenciaszöveg A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának – A következő lépések Európa fenntartható jövőjéért – Európai fellépés a fenntarthatóságért

COM(2016) 739 final

POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA

Bevezetés

1. örömmel fogadja az Európai Bizottság azon kötelezettségvállalását, hogy aktív és konstruktív módon hozzájárul a 2030-as program stratégiai céljaihoz, megalapozva egy sor alapvető, egymással összefüggő, az egész világra kiterjedő kihívás kezelését;
2. megállapítja, hogy a programdokumentum, melyet az Európai Bizottság 2016. november 22-én fogadott el közlemény formájában, igen ambiciózus, széles körű stratégiát javasol, és ennek középpontjába a fenntartható fejlődést helyezi;
3. tudomásul veszi, hogy az Európai Bizottság össze szeretné kapcsolni a programot az Európa 2020 stratégiával és ennek keretében az európai strukturális és beruházási alapokkal; tekintettel a referenciakeretek összetettségére és sokféleségére hangsúlyozza a szakpolitikai koherencia, az egyszerűsítés és egy következetes irányítási keret szükségességét;
4. hangsúlyozza, hogy az eredmények eléréséhez létfontosságú, hogy valamennyi kormányzati szintet bevonják a döntéshozatali folyamatokba, és ezen belül főként a regionális és helyi szintet (helyi és regionális önkormányzatok);

Általános megjegyzések

5. megállapítja, hogy mivel az Európai Unió (EU) politikáinak be kell tartaniuk a szubszidiaritás elvét, a fenntarthatósági célok közvetlenül érintik a szubnacionális kormányzati szintek felelősségi körét, hatásköreit és feladatait;
6. megismétli, hogy a területi intézmények – régiók, tartományok, megyék, körzetek, nagyvárosi területek, kisvárosok, települések – valódi politikai döntéshozók, és az ő feladatuk, hogy meghatározzák a legmegfelelőbb kormányzási szinteket és módszereket arra, hogy az EU és az ENSZ széles körű célkitűzéseit összekapcsolják a helyi közösségek céljaival;
7. emlékeztet arra, hogy a 17 cél közül kettőnek, a 10. és 11. célkitűzésnek a végrehajtásához alapvető feladatokat látnak el a helyi önkormányzatok. Az első a régiók közötti különbségek csökkentésére irányul, a második alapvető funkciókat tölt be a várostervezés, a közlekedés, a társadalmi jólét és a fenntartható életmód terén;
8. ezzel kapcsolatban kiemeli, hogy a közlemény nem foglalkozik azzal, hogy a fenntartható fejlődési célok megvalósításában elért haladást ne csak az ENSZ szintjén, illetve európai és nemzeti szinten, hanem szubnacionális szinten is mérjék; ezért sürgeti az Európai Bizottságot, hogy az elért haladás mérésére szolgáló mutatók továbbfejlesztésekor tartsa szem előtt ezt a dimenziót is, és vonja be a helyi szintű szaktudást és a meglévő hálózatokat;
9. megállapítja, hogy mindehhez hozzáadódnak még azok a prioritások, melyek a horizontálisan más stratégiai célkitűzéseket is érintő hatáskörök integrált gyakorlásából adódnak – mint a városfejlesztési menetrend, a társadalmi befogadás, az uniós energia- és éghajlat-politika, a kibocsátáscsökkentés, a katasztrófabiztonság-csökkentés, a környezetvédelmi politika és a körforgásos gazdaság, a mobilitás, az intelligens szakosodás, az intelligens városok (intelligens vidék) – melyek a pozsonyi csúcstalálkozó témáját képezték, valamint a Polgármesterek Klíma- és Energiaügyi Szövetsége;

10. javasolja, hogy a többéves pénzügyi keret felidei felülvizsgálatát használják fel arra, hogy a 2030-as programot összekapcsolják az Európa 2020 stratégiával, valamint felülvizsgálják a legfőbb iránymutatásokat, hogy mielőbb hozzáigazítsák őket az új fenntartható fejlődési célokhoz;

11. méltányolja a közleményt kísérő, *Key European action supporting the 2030 Agenda and the Sustainable Development Goals* című munkadokumentumban (SWD (2016) 390 final) felvázolt erőfeszítéseket. A dokumentum javasolja, hogy az Európa 2020 stratégiát építsék be a 2030-as program célkitűzéseibe, kiemelve a három pillér, a 7 kiemelt kezdeményezés, az Európa 2020 prioritásaira visszavezethető 5 célkitűzés, valamint a kohéziós alapokra vonatkozóan javasolt 11 célkitűzés közötti kapcsolatokat;

12. emlékeztet arra, hogy a fenntartható jövőről szóló közleményben javasolt valamennyi célkitűzés teljesítéséhez mindenképpen szükséges, hogy azok területi szinten is megvalósuljanak; ezért javasolja, hogy a 2030-as program célkitűzéseit igazítsák a helyi szinthez, mivel ez jelenti az egyetlen módját annak, hogy konkrét és tartós hatást lehessen gyakorolni az emberek életére;

13. egyetért azzal, hogy a különféle kormányzati szintek összetettsége miatt irányításra és ellenőrzésre van szükség, ami a politikák és kezdeményezések intézményi keretek között történő értékelésével (hatásvizsgálattal) gazdagíthatja a döntéshozatali folyamatot;

14. úgy véli, hogy a Juncker vezette Európai Bizottság prioritásai és a fenntartható fejlődési célok a helyi és regionális önkormányzati rendszer szempontjából jelentős területeken összefonódnak. Ez leginkább a foglalkoztatással kapcsolatos prioritásra igaz, mivel az érinti a 4. fenntartható fejlődési cél (képzés és oktatás) alá tartozó feladatokat, amelyek terén a helyi és regionális önkormányzatok rendszere fontos hatáskörökkel rendelkezik, elsősorban a fenntartható Európa felé való átmenet költségeit illetően;

15. reméli, hogy az Európai Bizottság beruházási terve a helyi és regionális önkormányzatok hatáskörébe tartozó materiális és immateriális infrastruktúrákat (szociális védelem, információs hálózatok, mobilitási, energia- és telekommunikációs hálózatok, hulladékártalmatlanítás, integrált vízgazdálkodás stb.) is érint, amelyek sok esetben megfelelnek több – többek között a 8., 9., 12. és 13. – fenntartható fejlődési célnak;

16. emlékeztet arra, hogy az Európai Bizottság programjának 3. prioritása – *Ellenállóképes energiaunió és jövőbe mutató éghajlat-politika* – is összefonódik több fenntartható fejlődési céllal a helyi és regionális önkormányzati rendszer érdekeinek területén. Ugyanez igaz az 5., a 7. és a 13. fenntartható fejlődési cél esetében, ahol a helyi önkormányzatok egyszerre jelentik a célcsoportját és a főszereplőit is azoknak a politikáknak, amelyek az éghajlatváltozás visszaszorítását, a fenntartható és mindenki számára elérhető energiaellátást, valamint azon szociális jogok védelmét célozzák, amelyek biztosításához lényegesek a helyi szinten nyújtott szolgáltatások;

17. megállapítja, hogy a jogérvényesülés és az alapvető jogok kölcsönös bizalmon alapuló térségének kialakítását célként kitűző 7. prioritás magában foglal a nemek közötti egyenlőség megvalósítására irányuló politikákat, amelyek terén a helyi és regionális önkormányzatok jelentős szerepet tölthetnek be az 5. fenntartható fejlődési célnak megfelelően, és összhangban azzal, hogy a polgárok európai intézményekbe vetett bizalmát helyre kell állítani;

18. újfent hangsúlyozza, hogy a katasztrófákkal szembeni ellenálló képesség a fenntartható fejlődés egyik alapvető szempontja, és arra kéri az uniós intézményeket, hogy ez a szempont legyen a fenntartható fejlődést célzó jövőbeli európai intézkedések egyik legfontosabb kiindulópontja ⁽¹⁾;

19. úgy véli, hogy a 8. prioritás arra irányul, hogy szembenézzenek a történelmi és globális jelentőségű migrációval, és teljes egészében megfelel az 1. és a 10. fenntartható fejlődési célnak, átfogóan érintve a rendkívüli migrációs áramlások kezelésének szükségessége miatt gyakran nagy nyomásnak kitett helyi és regionális önkormányzatok rendszerének hatásköreit;

Részletes megjegyzések

20. megállapítja, hogy a fenntartható fejlődési célok elérése érdekében bevezetett intézkedések esetében fennáll annak kockázata, hogy – a kohéziós politikai intézkedésektől eltérően – nem mindig illeszthetők be egy integrált politikai keretbe; emiatt alapvetően fontos olyan prioritások meghatározása, amelyek figyelembe veszik a legsürgetőbb igényeket, és egy dinamikus megközelítés keretében törekszenek hosszú távon teljesíteni az összes célkitűzést: ezért figyelembe kell venni az RB azon javaslatát, mely szerint jóvá kell hagyni egy „magatartási kódexet” a helyi és regionális önkormányzatok bevonását illetően;

⁽¹⁾ COR 5035/2016; COM(2016) 739 final.

21. hangsúlyozza, hogy a célkitűzések megkövetelik a jelenlegi és a jövőbeli generációk igényei közötti, illetve a különböző kormányzati szintek szükségletei közötti egyensúly megteremtését, amely létfontosságú az átmenettel járó, a helyi és regionális önkormányzatokra súlyos terhet róó költségek csökkentéséhez. A fenntarthatatlan költségek veszélybe sodorhatják a szóban forgó intézkedések nyilvános támogatottságát és hatékony végrehajtását, és ezáltal különösen az válhat kérdésessé, hogy a perifériára szorult területek (belső területek) képesek lesznek-e hozzájárulni a globális fenntarthatósághoz, valamint általánosabban a fenntartható fejlődési célok tartósságához;

22. felhívja a figyelmet arra, hogy a közlemény által említett európai intézkedések (2020) és a 2030-as program között időbeli eltolódás van, és reméli, hogy sor kerül kiegészítő gazdasági és pénzügyi támogató eszközök előkészítésére is amellett, hogy a teljes érintett időszakra újra meghatározzák a program céljaival kompatibilis célkitűzéseket;

23. sajnálja, hogy a közlemény nem tartalmazza a 17 fenntartható fejlesztési cél végrehajtási szakaszában esetlegesen felmerülő kockázatok elemzését, amely pedig nagyon hasznos lehetne ahhoz, hogy a helyi és regionális önkormányzatok számára megfelelő eszközöket biztosítsunk az e célokhoz kapcsolódó politikák megvalósítása során felmerülő problémák megoldásához. Elengedhetetlenül fontos eszköz az összes mutató helyi szinthez történő igazítása, hogy lehetővé váljon az eltérések folyamatos nyomon követése, többek között a GDP-n túli alternatív mutatóknak is köszönhetően. Ezek például olyan minőségi mutatók, amelyek mind a fejlődés kiegyensúlyozottságát, mind a régiók szociális előrelépését is képesek mérni;

24. hangsúlyozza, hogy a célok azon részének eléréséhez, amelyet a regionális és helyi önkormányzatokra bízunk, megfelelő forrásokat kell biztosítani. Ezek a források biztosíthatóak mind egyedi nemzeti transzferek, mind fokozott helyi szintű pénzügyi elszámoltathatóság révén;

25. úgy véli, hogy egyrészt elő kell mozdítani az olyan platformokat és kezdeményezéseket, amelyek lehetővé teszik a jó gyakorlatok megosztását a helyi és regionális önkormányzatok között, másrészt pedig fel kell használni a nemzetközi szervezetek által már jelenleg is biztosított ilyen platformokat – pl. az UNDP Live – Sustainable Development Knowledge Platformja –, elkerülve azt, hogy a programot a politikák újbóli központosítására használják fel. Ehhez érdeklődéssel várjuk az Európai Bizottság által beharangozott, az érdekeltek széles körére kiterjedő platform elindítását, melynek célja a programban szereplő univerzális elemek regionális szintre való átültetése, valamint elsősorban a jó gyakorlatok megosztásának elősegítése és a legdinamikusabb európai régiók által elért előrelépések megosztása; arra számít, hogy e platform munkájában megfelelő módon részt vehet a helyi és regionális önkormányzatokat képviselő közgyűlésként betöltött intézményi szerepének keretében;

26. elismeri, hogy az Európai Unión belül az életkilátások javulása a gazdasági, társadalmi és területi kohézió megerősítésén túl függ az EU-n kívüli területek jólététől és biztonságától is. Ezzel kapcsolatban a fejlesztésre vonatkozó új konszenzusról szóló közleményben foglalt új iránymutatásokkal összhangban meg kell erősíteni a decentralizált együttműködési intézkedéseket, és elő kell segíteni a harmadik országok fejlődését, lehetővé téve a helyi és regionális önkormányzatok rendelkezésére álló, a fejlődést szolgáló információs és vitaplatformok használatát: az ARLEM-et, a CORLEAP-et, a kétevenkénti decentralizált együttműködési konferenciát, valamint a decentralizált együttműködés atlaszát, melyek lehetővé teszik a partnerországok találkozását, párbeszédét és a jó gyakorlatok megosztását;

27. egyetért az Európai Bizottság kedvező álláspontjával a 2016-ban az Amszterdami Paktummal elfogadott uniós városfejlesztési menetrendet illetően, amelynek megvalósítására a helyi és regionális önkormányzatokkal együtt kerül sor, és kiterjed a fenntartható fejlődés minden aspektusára, valamint hozzájárul a globális „új városfejlesztési program” végrehajtásához is;

28. szükségesnek tartja, hogy a fenntartható városfejlesztési, valamint a horizontális és vertikális együttműködési stratégiák – egy részvételen alapuló irányítási rendszer keretében – tekintettel legyenek a városok különbözőségére, a szociális innováció jelentőségére és a jövőorientált tervezésre, egy integrált és koordinált megközelítés révén, különösen a városi életminőség javítására irányuló célkitűzéshez kapcsolódó, jelentős kihívásokkal szemben;

29. ajánlatosnak tartja, hogy a 2030-as program, illetve a benne foglalt célkitűzések elemzése összhangban álljon az európai fejlődési modellel, amelynek középpontjában a főként kis- és középvállalkozásokból álló helyi termelési rendszerek (klaszterek) állnak. Ennek értelmében reméli, hogy a fejlesztési modellek különös figyelmet fordítanak a kisebb méretű városokra is, mivel az alulfejlettség csapdája a túlságosan koncentrált területi fejlesztés következtében is kialakulhat, ami pedig további marginalizációs és népességcsökkenési folyamatokat okozhat;

30. kedvezően értékeli, hogy a dokumentum szerint a fenntartható fejlődés – társadalmi, környezeti és gazdasági – dimenziói jelentik azokat a pilléreket, amelyekkel az Európai Bizottság politikai iránymutatásainak összhangban kell lenniük ahhoz, hogy megoldást nyújtsanak a fenntartható fejlődési célokhoz és a 2014 és 2020 közötti pénzügyi keretben meghatározott 13 ágazati politikához. Ugyanakkor úgy véli, hogy az új globális kihívások leküzdése érdekében a területi dimenzió hozzáadásával kell megerősíteni a helyi fejlesztést;

31. megjegyzi, hogy a helyi és regionális önkormányzatoknak szerepet kell biztosítani a szakpolitikák terén, tekintettel a polgárokhoz való közelségükre és arra, hogy hozzá tudnak járulni az európai intézmények és az integrációs projekt melletti elkötelezettség újjáélesztéséhez. A többszintű kormányzás jelenti az optimális megoldást a fenntartható jövő építésére irányuló politikák, illetve az Európai Bizottság 10 prioritására, a kohéziós alapok 11 tematikus célkitűzésére és a 2030-as program 17 fenntartható fejlesztési céljára összpontosító politikák számára.

A szakpolitikák hatásának növelése a szociális pillér keretében

32. ismételten kijelenti, hogy a fenntartható fejlődés és a szegénység elleni küzdelem összetett problémáinak megoldására nem a központilag irányított, felülről építkező szakpolitikák és programok jelentik a legjobb módszert, hanem a helyi és regionális önkormányzatokra kell átruházni a jelentős szociális kérdésekre adandó korrekt válaszokhoz szükséges felelősségi kört és autonómiát;

33. emlékeztet arra, hogy meg kell erősíteni az EU Alapjogi Chartájában rögzített politikákat egy fenntartható szociálpolitikai tervezéssel, amelyben az összes kormányzási szint részt vesz, mivel csak így módon lehet biztosítani mindenki számára az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférést és megoldásokat találni a demográfiai változások okozta újabb elvárásokra a tevékeny és egészséges időskort elősegítő helyi politikák révén;

34. felhívja a figyelmet arra, hogy az Európai Bizottságnak olyan szakpolitikákat kell kidolgoznia, melyek célja egyfelől, hogy a városokban és a peremterületeken lakók életkörülményeinek javítása révén segítsék a népesség egészségének megőrzését, mivel ez kiemelten fontos a társadalmi befogadás érdekében, másfelől pedig, hogy a fogyatékkal élők számára is biztosítsák a hozzáférést a közszolgáltatásokhoz, a szabadidős tevékenységekhez és a sporthoz, és általánosan – tehát az idősekre és a migránsokra, valamint a szegénység és a társadalmi kirekesztés kockázatának kitett csoportokra való tekintettel is – támogassák az egészségmegőrzést, és a tagállamokat és a helyi és regionális önkormányzatokat is hasonló cselekvésre ösztönzi;

35. úgy véli, hogy a szociális gazdaságban rejlő lehetőségek a munkahelyteremtésben, valamint a fiatalok és a nők munkanélkülisége elleni küzdelemben bontakoznak ki. Ezért rendkívül fontosnak tartja, hogy a menetrend felhívja a figyelmet a vállalati társadalmi felelősségvállalásra (CSR) és arra, hogy fel kell keltenünk a fiatalok érdeklődését a vállalkozói tevékenység iránt. Az új stratégiának emellett – horizontális megközelítéssel – ki kell térnie a fenntarthatóság különféle dimenzióira és a kreativitásnak köszönhető új kilátásokra;

36. elengedhetetlennek tartja, hogy a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrendbe a kultúrát is beépítsük, világosan kiemelve annak szerepét a fenntartható fejlődésben és a munkahelyteremtésben: a kultúra a közös európai eszmék kialakítására törekszik annak érdekében, hogy világszerte terjessze a demokrácia, a társadalmi igazságosság és a szolidaritás céljait és elveit. A kultúra hatékonyan előmozdítja az inkluzív fejlesztési stratégiákat, mivel erősen kihat a fenntartható fejlődési célokra, javítja az oktatási rendszereket, szembeszáll a társadalmi kirekesztéssel és a szegénységgel, felszámolja az egyenlőtlenségek okait, egyenlő esélyeket teremt, és megszünteti a nemzedékek közötti és demográfiai különbségeket;

A politikák által a környezeti dimenzió pillérére gyakorolt hatás javítása

37. megjegyzi, hogy az olyan nyilvánvalóan globális témák, mint az éghajlatváltozás, a CO₂-kibocsátás csökkentése, az energiatakarékosság, a megújuló forrásokból történő energiatermelés, a biodiverzitás megőrzése, az erőforrások kiaknázásának csökkentése, az integrált közlekedés és a körforgásos gazdaság, valójában a helyi politikáktól és intézkedésektől függenek. Ezért úgy véli, hogy kiemelt figyelmet kell fordítani a környezeti szempontból fenntartható termelésre;

38. az érintett ágazatok sokféleségére való tekintettel úgy gondolja, hogy integrált és kooperatív megközelítést kell alkalmazni a többszintű kormányzás és a környezeti kérdésekben érintett szereplők között. E tekintetben a kohézió – a fenntartható fejlődést állítva a szakpolitikák kidolgozásának középpontjába – hídát képez a gazdasági hatékonyság, a társadalmi kohézió, a kulturális fejlesztés és a környezeti egyensúly között.

39. egyetért azzal, hogy az emberi tevékenység és az éghajlatváltozás egyre nagyobb nyomást gyakorol a tengeri ökoszisztémákra. Ezért figyelmet kell fordítani a biztonságos, tiszta és fenntarthatóan kezelt óceánok érdekében hozott európai bizottsági intézkedésekre, és továbbra is támogatni kell a kék növekedési menetrend végrehajtását, amely az Európa óceánjaiban és tengereiben rejlő lehetőségek munkahelyteremtési, gazdasági értékteremtési és fenntarthatósági célú kiaknázására irányul. Továbbá újfent rámutat arra, hogy a kék gazdaságban megvalósított innováció segít biztosítani az értékes tengeri erőforrások hatékony és fenntartható felhasználását⁽²⁾;

40. ajánlja, hogy minden intézmény kötelezze el magát amellett, hogy a minimumra csökkenti az élelmiszer-pazarlást és újrahasznosítja a hulladékot, ami a *zöld gazdaság* szélesebb kontextusában fellendíti a beruházásokat és a foglalkoztatást. Az EU-nak határozottan támogatnia kell az arra irányuló törekvést, hogy magunk mögött hagyjuk a lineáris gazdasági modellt, és megerősítsük a körforgásos gazdaságot, ahogy azt az RB már több véleményében is kifejtette (*Úton a körforgásos gazdaság felé: a hulladékokról szóló uniós jogszabályok felülvizsgálata, A hulladékokról szóló irányelveket módosító jogalkotási javaslatok és A körforgásos gazdaságra vonatkozó uniós cselekvési terv*);

A politikák által a gazdasági dimenzió pillérére gyakorolt hatás javítása

41. úgy véli, hogy az új versenytényezők – többek között a végtelen mennyiségű adat korlátlan számú felhasználóval való összekapcsolását lehetővé tévő hálózatok – által meghatározott fejlődési modellek egyértelmű ellentmondást jeleznek a vállalatoknak a piaca jutási idő lerövidítésére vonatkozó igénye, a konszenzus kialakításához szükséges idő hossza, illetve a bürokratikus eljárások időtartama között. A helyi és regionális önkormányzatok jelentik a megfelelő szintet ahhoz, hogy felgyorsítsák és a piaci igényekhez igazítsák a politikai döntéshozatal ütemét;

42. kéri a fejlesztési modellek tényleges támogatását, különösképpen a szellemi hálózatokét, amelyek – végtelen mennyiségű adathoz való hozzáférés elősegítése révén – meghatározzák a helyi versenyképesség új tényezőit és az új termelési modellekre való áttérést;

43. úgy véli, hogy halaszthatatlan a strukturális politikák végrehajtását szolgáló stratégiák kidolgozása, melyek révén a fejlesztési pillérek közé kerülhet a termelési modell radikális változása is, elősegítve ezzel – többek között ösztönzőkön keresztül – a fenntartható termelési módokat mindaddig, amíg az innovációk révén lehetővé válik a körforgásos gazdaságra való áttérés. Nyilvánvaló, hogy ezek a politikák, amellett, hogy hozzájárulnak a globalizációs folyamatok okozta új, komoly problémák megoldásához, egyértelmű választ adnak a környezetet és a munkát egymással szembeállító társadalmi elvárások megoldásához;

44. elismeri, hogy a globalizáció – melyet mindenekelőtt a személyek, áruk és adatok jobb mobilitása idéz elő – kielemezi a nemzetközi versenyt, nemcsak a vállalkozások, de az egyes térségek között is. Ezért az európai gazdaság fellendítéséhez határozott fellépésre van szükség a területi versenyképességi tényezőkkel – így a társadalmi és intézményi tőkével, az infrastruktúrával, az innovációval – kapcsolatban;

45. hangsúlyozza, hogy a helyi és regionális önkormányzatok kulcsszerepet játszanak a köz-magán társulások közötti kapcsolatokban, mivel jól rálátnak arra a sokféle fejlesztési módszerre, melyek elő tudják mozdítani az adott térségben rejlő saját erőforrások kiaknázására irányuló beruházásokat;

A politikák által a területi dimenzió pillérére gyakorolt hatás javítása

46. sajnálja, hogy az Európai Bizottság által elfogadott közlemény nem tartalmazza a „területi tőke” fogalmát, amelyet az OECD dolgozott ki 2001-ben, és az Európai Bizottság 2005-ben kezdett alkalmazni. Ezzel kapcsolatban fontos felhívni a figyelmet arra, hogy ez a fogalom olyan helyi eszközök – természeti, humán, mesterséges, szervezési, kapcsolati és kognitív eszközök – együttesét jelenti, amelyekből egy terület versenyképessége összeáll;

47. megjegyzi, hogy a válság és a globalizációs hatások jelentős befolyással voltak a területi kohéziót szavatoló kapcsolatokra, és töreksekhez vezettek (város-vidék, központ-periféria), illetve megváltoztatták a társadalmi szerkezet dinamikáját. Ennek fényében a területi politika régi modelljeit – melyeket funkcionális megközelítés jellemzett: a területet egyszerűen térnek tekintették – neo-institucionalista modellekre kellene váltani, melyek értelmében a terület inkább egy kollektív szereplő szerepét tölti be;

48. elismeri, hogy az Amszterdami Paktum egyre inkább az érdeklődés középpontjába helyezi a „városfejlesztési” politikát – amely a társadalmi kohézió és a gazdasági fejlődés előmozdítására irányuló intézkedések végrehajtását szolgálja – abban a meggyőződésben, hogy a városok kedvezhetnek az innovatív folyamatoknak;

⁽²⁾ COR 2203/2012.

A REGIONÁLIS ÉS HELYI ÖNKORMÁNYZATOKNAK SZÓLÓ AJÁNLÁSOK

49. hangsúlyozza, hogy a helyi és regionális önkormányzatok fontos szerepet töltenek be a városi környezet, a vidéki területek és a közös örökség védelmében és fejlesztésében, továbbá proaktív magatartással és az alábbi lépések megtételére vállalt kötelezettségvállalással képesek hozzájárulni ahhoz, ami a 2030-ig tartó időszakra vonatkozó menetrendben „transformed world” (megváltozott világ) néven szerepel:

- a) saját stratégiai irányítási képességük javítása;
- b) egy igényes és tudatos civil társadalom létrejöttének támogatása;
- c) egy integrált város- és területrendezés fejlesztése;
- d) a gazdasági lehetőségek helyi szintű elősegítése a tisztességes munkahelyek és a társadalmi kohézió kialakítása érdekében;
- e) a fenntartható fejlődésre irányuló regionális „tervek/stratégiák” előmozdítása a fenntartható fejlődési célok politikai célokkal való összekapcsolása, valamint a programtervezés annak érdekében végzett felülvizsgálata és módosítása révén, hogy az megfeleljen a fenntartható fejlődés kihívásainak, így járulva hozzá a nemzeti reformprogramok (NRP) meghatározásához;
- f) az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság és az alkalmazkodóképes városok és régiók felé történő átmenet irányítása;
- g) fenntartható városi mobilitási tervek meghatározásának előmozdítása;
- h) a kultúra fenntartható fejlődésben betöltött szerepének elismerése és támogatása, valamint a helyi örökség, a kreativitás és a sokszínűség kiaknázása;
- i) a gazdasági-társadalmi-kulturális szereplők, az egyetemek, a tudományos kutatóintézetek és az egyes polgárok fenntartható fejlődési célok elérését célzó tervek és kezdeményezések kidolgozásában való részvételének támogatása, együttműködésben többek között a Közös Kutatóközponttal (JRC) a „Science meet Regions” (a tudomány és a régiók találkozása) elnevezésű kezdeményezés keretében;
- j) a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos oktatási programok előmozdítása az iskolákban, illetve a fenntarthatóság kérdéskörével foglalkozó kulturális tevékenységek támogatása;
- k) a „mértányos és fenntartható jólét” mutatóinak a törvények és a regionális költségvetési dokumentumok kidolgozásába történő beépítésének előmozdítása.
- l) partnerségek létrehozása a decentralizált fejlesztési együttműködés kontextusában;

50. hangsúlyozza, hogy a helyi és regionális önkormányzatok olyan intézmények, melyek képesek a részvételi demokrácia különféle formáinak fejlesztésére, különösen oly módon, hogy a helyi szintű gazdasági fejlődésre vonatkozó integrált stratégiák kidolgozásának és végrehajtásának megalapozásaképpen gondoskodnak a nők, fiatalok, idősek és a kisebbségek bevonásáról;

NEMZETI SZINTŰ AJÁNLÁSOK

51. alulról felfelé építkező megközelítés alkalmazását és megfelelő jogi keret meghatározását ajánlja, melyhez elegendő forrást különítenek el. Egy ilyen új rendszert csak a különböző uniós országokban megvalósuló egyre nagyobb mértékű decentralizáción keresztül lehet sikeresen létrehozni. A nemzeti kormányok feladata:

- a) elősegíteni a közös kormányzást és a valódi decentralizációt, ami minden érintett szereplő részvételét lehetővé teszi, nemcsak a döntéshozatal előtti, hanem a döntéshozatal utáni szakaszban is;
- b) következetes és integrált területi politikákat kidolgozni a szubnacionális kormányzatokkal egyeztetve, különösen az NRP-k kialakításakor;
- c) felülvizsgálni a szubnacionális pénzügyi rendszereket a finanszírozás és a fenntarthatóság összeegyeztetése érdekében;
- d) bevonni a regionális és a helyi szintet a pontos területi adatokkal alátámasztott fenntartható fejlődési célok nyomon követésébe.

52. hangsúlyozza, hogy a nemzeti kormányzati szinteknek – lehetőleg egy alulról felfelé építkező megközelítés révén – be kell vonniuk a helyi és regionális önkormányzatokat a fenntartható fejlődési célok elérésére irányuló területi cselekvési tervek kidolgozásába a „no one left behind” (a hátramaradottak felzárkóztatása) és a költséghatékonyság elve alapján, figyelembe véve az erősségeket és a gyengeségeket.

UNIÓS ÉS NEMZETKÖZI SZINTŰ AJÁNLÁSOK

53. meggyőződése, hogy a globális politikákban és megállapodásokban csak akkor lehet maradéktalanul kiaknázni a helyi szintű erőfeszítéseket és tapasztalatokat, ha a regionális és helyi önkormányzatok a strukturált párbeszéd alkotóelemét képezik, és szerves részei a kormányzásnak – nem csupán érintett felek. A regionális és helyi önkormányzatok megfelelő információkon alapuló hozzájárulásainak szervezésére és nyújtására irányuló erőfeszítéseit a döntéshozatali folyamat részeként kell elismerni, akár az alábbi intézkedések révén is:

- a) a helyi és regionális önkormányzatok szervezett hálózatainak bevonása a nemzetközi fejlesztési intézmények irányító testületeibe;
- b) a finanszírozási eszközök növelése és a helyi fenntartható fejlesztési politikák felülvizsgálata;
- c) a decentralizált együttműködés támogatása – az EU-n kívüli országokkal is –, a tanulási folyamat és az ismeretek megosztása az innováció elősegítése érdekében;

54. európai és nemzeti szinten biztosítani kell a fenntartható fejlesztési politikák előzetes és utólagos értékeléséhez szükséges forrásokat. Ehhez erőfeszítéseket kell tenni az összes – az EU, a tagállamok és a helyi és regionális önkormányzatok által végrehajtott – szakpolitika koordinációjának javítása érdekében;

55. kéri, hogy az Európai Bizottság még inkább stratégiai és funkcionális módon alkalmazza a nemzeti reformprogramokat – melyek formálisan már beépültek a Kohéziós Alap programtervezésébe –, funkcionálisan használva a fenntartható fejlesztés támogatása érdekében elfogadott eszközöket. Így az európai szemeszter kontextusában nemcsak a nemzeti szinten tervezett és kiemelt, fenntartható fejlődési célú reformokat lehetne összegyűjteni, hanem a regionális és helyi dimenzióval rendelkezőket is;

56. azt javasolja, hogy az európai és nemzetközi kormányzati szintek oly módon irányítsák az összetett nemzetközi kapcsolatrendszert, hogy eközben felügyeljék a regionális tűzfészkeket, kísérik figyelemmel a még a múlt századból származó intézményi és termelési struktúrák átalakítását és szerkezetváltását, és biztosítsanak a helyi szereplőknek megfelelő hatásköröket ahhoz, hogy a földrajzi-gazdasági egyensúly gyenge pontjaiból olyan fejlesztési lehetőségeket kovácsoljanak, melyek a világpiacra újra versenyképessé teszik a helyi termelési rendszereket.

Kelt Brüsszelben, 2017. július 12-én.

*a Régiók Európai Bizottsága
elnöke*

Markku MARKKULA